

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ СУСПІЛЬНИХ РУХІВ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА

для студентів

галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 – соціологія
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20 / 20
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: доц.Фостер Л. Ф.

Пролонговано: на 20 / 20 н.р. ( ) « » 20 р.

на 20 / 20 н.р. ( ) « » 20 р.

Розробник(и):
Фостер Л.Ф. к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о. зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Куценко О.Д.

Протокол № 16 від « 26 » 08 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року №1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – сформувати знання про предмет, понятійний апарат, основні теоретичні напрямки соціологічного дослідження суспільних рухів; розглянути структурні, інституціональні та соціо-культурні виміри громадянського суспільства.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства та соціальних проблем; методології соціологічного дослідження; володіти.
2. *Вміти* створювати презентації на семінарах, в масовій аудиторії.
3. *Володіти* понятійним апаратом соціологічної теорії, навичками групової роботи та публічної дискусії.

3. Анотація навчальної дисципліни: навчальна дисципліна «Соціологія суспільних рухів та громадянського суспільства» відноситься до вибіркового блоку «Соціальна аналітика» і спрямована на ознайомлення з проблемами сучасної соціології суспільних рухів; особлива увага приділяється аналізу практичних досліджень суспільних рухів у сучасних суспільствах як ресурсу для зміни соціальних практик та інститутів; отримані знання в подальшому можуть бути використані для теоретичних та прикладних соціологічних досліджень особливостей низових ініціатив, ролі мережевих структур у формуванні неформальних практик структур громадянського суспільства, дослідження актуальних проблем формування та механізмів функціонування громадянського суспільства в Україні.

4. Завдання (навчальні цілі):

- введення студентів у коло емпіричних та теоретичних проблем, що розкривають зміст поняття «суспільний рух»;
- опрацювання категоріального апарату та методологічних підходів щодо вивчення проявів суспільних рухів у сучасних суспільствах;
- визначення фреймів суспільних рухів;
- ознайомлення з соціологічними вимірами громадянського суспільства;
- визначення особливостей розвитку громадянського суспільства в контексті трансформації українського суспільства.

Що спрямовано на формування наступних компетентностей:

- СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.
- СК16. Здатність аналізувати прояви соціокультурного розмаїття суспільства, причини і наслідки соціальних проблем, соціологічно обґрунтовувати способи їх регулювання.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми, методи і технології викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	знати характеристику основних теоретичних парадигм, що розкривають зміст поняття суспільний рух	Лекції, практичні, самостійна робота	Усні відповіді, дослідницьке завдання, контрольні роботи	10
1.2	знати основні елементи структури громадянського суспільства	Лекції, практичні, самостійна робота	Усні відповіді, дослідницьке завдання, контрольні роботи	10
1.3	зміст концепції дослідження суспільних рухів в контексті трансформації пострадянського простору	Лекції, практичні, самостійна робота	Усні відповіді, дослідницьке завдання, контрольні роботи	20
2.1	аналізувати зміни структури та функцій сучасних суспільних рухів	Лекції, практичні, самостійна робота	Усні відповіді, дослідницьке завдання, контрольні роботи	20
2.2	виявляти та аналізувати тенденції розвитку громадянського суспільства в Україні	Лекції, практичні, самостійна робота	Усні відповіді, дослідницьке завдання, контрольні роботи	10
3.1	демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	Лекції, практичні, самостійна робота	Усні відповіді, дослідницьке завдання, контрольні роботи	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1
Програмні результати навчання (назва)						
PH03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі				+	+	+
PH14. визначати теоретико-методологічні та концептуальні засади дослідження окремих галузей соціологічного знання	+		+			
PH20. Володіти навичками соціологічного аналізу соціальних проблем та соціологічного обґрунтування рішень їхнього регулювання		+		+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- **семестрове оцінювання:**

1. усні відповіді: PH 1.1., PH 1.2, PH 1.3., PH 2.1., PH 2.2, PH 3.1 – **50/30 балів**.
2. дослідницьке завдання: PH 1.1., PH 1.2, PH 1.3., PH 2.1., PH 2.2, PH 3.1 – **30/18 балів**.
3. контрольні роботи: PH 1.1., PH 1.2, PH 1.3., PH 2.1., PH 2.2, PH 3.1 – **20/12 балів** (2 контрольні роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних балів).

- **підсумкове оцінювання у формі заліку.** Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 60 балів*, для отримання заліку обов'язково подати письмові роботи – відпрацювання пропущених занять з кожної невідпрацьованої теми дисципліни та виконати контрольні роботи.

7.2 Організація оцінювання:

1. Усні відповіді оцінюються по факту виступів, бали накопичуються протягом семестру.
2. Контрольна робота №1 виконується після вивчення тем 1-4.
3. Контрольна робота №2 виконується після вивчення тем 5-8.
4. Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на останньому занятті за графіком навчання.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		лекцій	практичні заняття	СР
1. Суспільні рухи у сучасному світі				
1.	Суспільні рухи як колективні суб'єкти соціальної динаміки	2	4	10
2.	Основні парадигми дослідження суспільних рухів. Сучасні дослідження суспільних рухів	2	4	10
3.	Жіночий рух як чинник гендерної демократії	2	4	10
4.	Міський громадський рух	2	2	6
	Контрольна робота	2		6
2. Інститути громадянського суспільства				
5.	Інституційний вимір громадянського суспільства	2	2	6
6.	Структурні особливості громадянського суспільства	2	2	6
7.	Громадянські практики в сучасному українському суспільстві	2	2	6
8.	Соціальні технології та їх принципи реалізації в громадянському суспільстві.	2	4	10
	Контрольна робота	2		6
Всього		20	24	76

Загальний обсяг *120 год.* в тому числі:

Лекції – *20 год.*

Практичні – *24 год.*

Самостійна робота - *76 год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Резнік О. Громадянські практики в перехідному суспільстві: чинники, суб'єкти, способи реалізації. – К.: Інститут соціології НАН України, 2011.- 336с.
2. Резнік О. (наук. ред.) Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні. Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. – с.94 - 128.
3. Турен А. Общественные движения: особый объект или центральная проблема социологического анализа / Турен А. // Возвращение человека действующего. – М.: Научный мир, 1998. – 204 с.

Додаткова:

1. Іщенко В. О. Сучасні дослідження суспільних рухів: головні теоретико-методологічні підходи / В. О. Іщенко // Соціальні виміри суспільства. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2006. – С. 183–194.
2. Крижанівська В. «Профілі функціонування демократичних цінностей в Україні та країнах Європи» // Вісник Київського національного університету. Серія: Соціологія. 1(9) 2018 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://visnyk.soc.univ.kiev.ua/index.php/soc/article/view/173>
3. Маєрчик М. Феміністична політична теорія як основа гендерної політики (Розділ 11) // Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової [3 видання, випр. і доп.]. – К.: Критика, 2017. – С. 179-186.
4. Резнік О. Суб'єкти громадянських практик як підґрунтя демократичного транзиту України / О.С. Резнік // Соціологія: теорія, методи, маркетинг.- 2020.- № 1.- с.5-21.

5. Резнік О. Горизонтальна соціальна інтеграція в перехідному суспільстві // Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму; за наук. ред. О.Г.Злобіної. – К.: Інститут соціології НАН України, 2016. – С. 62–80.
8. Стегній О. Методологія дослідження соціальних рухів у суспільстві соціогенних ризиків / Стегній О. // Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред.: д-ра екон. н. В. Ворони, д-ра соц. н. М. Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2013. – С. 59–66
9. Степаненко В. «Громадянське суспільство: соціо - структурні аспекти // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 2 (16)/ Головні редактори д.еко.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2016. – с.78-87.
10. Фостер Л.Ф., Олійник О.В. Динаміка громадянської активності української молоді (2013-2015рр.)» // Youth in Central and Eastern Europe. Sociological Studies 1 (5) /2016 – с. 6 – 14.
11. Фостер Л. Ф., Олійник О.В. Соціологічний вимір громадянського суспільства: теоретичні аспекти та емпіричні показники //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – Вип. 17. – С. 121-123.
12. Della Porta D. The Pluralism of Social Movement Studies GD, Valume 6, Issue 2 (October 2016) – p.7-8- Режим доступу: <http://globaldialogue.isa-sociology.org/uploads/imagen/1735-v6i2-english.pdf?1629110748>.
13. Della Porta D. Social Movements: An Introduction / Della Porta D., Diani M. – 2nd ed. – Malden : Blackwell Publishing, 2006. – P. 52–62, 114–134.
14. Diani M., McAdam D. eds. Social Movements and Networks. Relational Approach to Collective Action / Diani M., McAdam D. – Oxford : Oxford Univ. Press, 2003.
15. Putnam R. Democracies in Flux: The Evolution of Social Capital in Contemporary Society / R. Putnam. – N.Y.: Oxford Press, 2002. – 522 P.
16. The Oxford Handbook of Transnational Feminist movement shttps://www.academia.edu/32843165/The_Oxford_Handbook_of_Transnational_Feminist_movements.
17. Democracy Index 2020: <https://www.ciu.com/n/campaigns/democracy-index-2020/>.